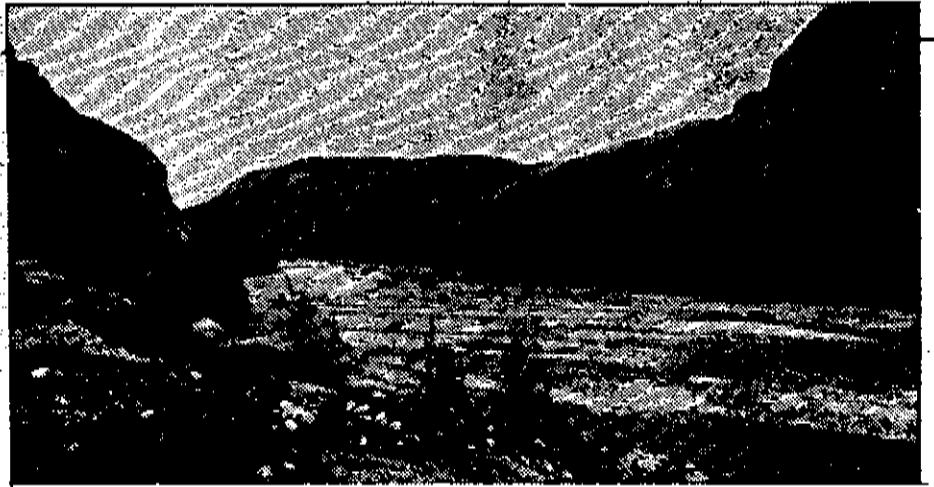

Συκιά. Αχελώος το καλοκαίρι. Αυτή η περιοχή θα γεμίσει με 1.000.000.000 κυβικά νερού

Μουζάκι. Το σημείο που θα κατασκευαστεί το φράγμα

Μια τρύπα στο... βουνό δεν εκτρέπει τον Αχελώο

Του Τόλη Γλύστρα

Λιγότερο από μήνα απέχει η λήξη του Κιλελέρ, όπου τα τελευταία χρόνια έχουμε συνθησίου ν' ακούμε την εξαγγελία της εκτροπής του Αχελώου. Εφέτος αναμένεται να πρωτοτυπήσει ο πρωθυπουργός, αφού για πρώτη φορά, θα εξαγγείλει «πράξεις και όχι λόγους» το ίδιο μεγαλύτερο έργο, την άρδευση δηλαδή του θεσσαλικού κάμπου από τον Αχελώο.

Όπως είναι γνωστό, την 1η Φεβρουαρίου, ο υπουργός Βιομηχανίας Ενέργειας και Τεχνολογίας, υπέγραψε πανηγυρικά και ενώπιον των τηλεοπτικών συσκευών που τον ακολούθησαν στο Μουζάκι, τις δύο πρώτες συμβάσεις «για την επιτροπή του Αχελώου».

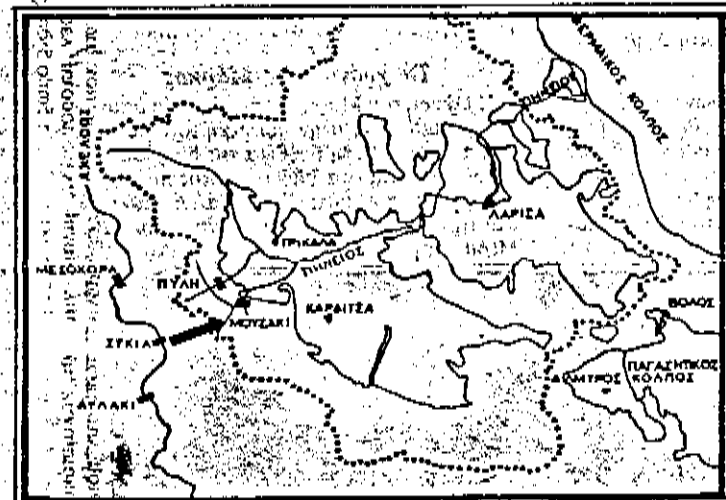
Βέβαια οι παρευρισκόμενοι την Ιερουσαλήμ γνωρίζουν καλά ότι οι δύο αυτές συμβάσεις, θα μπορούσαν να είχαν υπογραφεί και πριν, χωρίς να κρατήθηκε, για λόγους μικροπολιτικής σκοπιμότητας. Παιχτηκε δηλαδή ένα είδος πολιτικό «δόλε» όπου, ο κ. Ι. Βερυβάκης «κίνησε» την μπάλα για να «καρφώσει» αμέσως μετά ο πρώτος αγωνιστής, ο κ. Α. Παπανδρέου, στο Κιλελέρ.

Έτσι όλοι κάτι κερδίζουν. Η ομάδα, έναν πολυμήχανο πόντο, ο αρχηγός και κύριος συντελεστής την δόξα, και οι φιλάθλοι την ευκαιρία να επευφημήσουν και να ελπίζουν «ακόμα καλύτερες μέρες». Όσο για τον δεύτερο συντελεστή της φάσης, τον κ. Βερυβάκη, το κέρδος είναι μικρό αλλά θετικό: Αφού επέδειξε αυτοθυσία και ειλικρίνεια, εδραιώνει τη θέση του στην ομάδα. Ακόμα και ο Αχελώος, ο παλαιότερος ποταμός θεός, μπορεί να κυλά πιο ευχαριστημένος τώρα, ρίχνοντας τα ανεμετάλλευτα 4 δισεκατομμύρια κυβικά που συγκεντρώνονται στα Κρεμαστά, στο Ιόνιο πέλαγος, αφού επικείται η διακίνηση της μυθικής δυνατότητάς του, που τον θέλει, ν' αλλάξει σχήμα και όψεις «κατά βούλησιν». Δική του ή της εκάστοτε κυβέρνησης, δεν το ξεκαθαρίζει η μυθολογία.

Ένα είναι σίγουρο παρά τις ηθελιμένες ατάκες που περιέχονται στον βαρύγδουπο λόγο του καβ' ύλην αρμοδίου υπουργού. Κι αυτό είναι ότι οι δύο συμβάσεις που υπογράφηκαν δεν αποδεικνύουν τίποτα άλλο παρά την κυβερνητική προσπάθεια να επιτύχει όσο το δυνατόν μεγαλύτερο πολιτικό όφελος. Έτσι τα έργα αυτά, που σύμφωνα με τις συμβάσεις θα τελειώσουν τον Απρίλιο του 1988, ενώ διαφημίζονται από το δελτίο Τύπου του υπουργείου που περιέχει τον λόγο του υπουργού ως «τα πρώτα από μια σειρά μεγάλων έργων, τα οποία όλα μαζί αποτελούν το τεράστιο έργο της εκτροπής του Αχελώου στη Θεσσαλία» δεν είναι τίποτα περισσότερο από την διάνοηση ενός «παράθυρου» στον θεωρητικό άξονα της ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗΣ σύραγας, εκτροπής, που κοστίζει - δεν κοστίζει 200 εκατ. δρχ. και - η δεύτερη σύμβαση - η 1η ΦΑΣΗ ενός απλού υδροηλεκτρικού έργου, που είναι από παλιά ενταγμένο

στο ενεργειακό πρόγραμμα της ΔΕΗ.

Δηλαδή η κυβέρνηση στην προσπάθεια να πείσει ότι άρχισε στα σοβαρά την εκτροπή, εμφανίζεται να δαπανά το ποσό των 2.471 δισ. για την υλοποίησή του. Στην πραγματικότητα όμως θα δαπανήσει μόνο 281 εκατομμύρια δρχ. για την κατασκευή ενός δρόμου, και μιας απλής διέλευσης παράθυρο. Αν δηλαδή υπαναχωρήσει και δεν και δεν πραγματοποιήσει την εκτροπή (και όπως θα δούμε υπάρχουν πολλές πιθανότητες να συμβεί και αυτό) θα ξοδαίνει 200 περίπου εκατομ. και όχι 2.471 όπως αφήνεται - εσκεμμένα τάχα - να εννοηθεί. Εδώ θα πρέπει να σημειώσουμε και κάτι ακόμα, τουλάχιστον αρελές. Ενώ ο υπουργός έχει μπροστά του τις συμβάσεις, δεν αναστέλλει το «έργο» που «προϋπολογισμός υπηρεσίας» που συμβαίνει να είναι μεγαλύτερος της συμβατικής αξίας των έργων, κατά 241,5 εκατομ. δρχ. Αν σ' αυτό

προσθέσουμε και την περιγραφή των έργων με όρους τεχνικούς, όπου κυριαρχούν οι λέξεις «σύραγα», «εκτροπή Αχελώου» και «θεσσαλικός κάμπος» και που απευθύνονται στον μέσο τηλεθεατή και ανάγνωση εφημερίδων, θα βρούμε την απέλεια, ελαφρώς υπέρμετρη, αν όχι, ύποπτη.

Ας δούμε όμως τι ακριβώς εννοούμε όταν αναφερόμαστε στο πολυσύνθετο και μακρόπνοο έργο με την επωνυμία «εκτροπή Αχελώου» σε τι θα χρησιμεύσει και ποιος είναι ο τρόπος που η κυβέρνηση μέχρι σήμερα το αντιμετωπίζει και το προωθεί. Ίσως κατανοήσουμε τότε πως μια τρύπα στο βουνό για το πολυπόθητο νερό, του Αχελώου, ισοδυναμεί με μια τρύπα στο νερό για το βουνό των προβλημάτων που παραμένουν αλύτα.

Η χρησιμοποίηση των νερών που συλλέγει ο Αχελώος προχωρώντας παράλληλα με την κορυφή της Πίνδου από τη μεριά της Ηλείου για την παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας από την δεκαετία του '50 ήδη έδωσε την ιδέα της χρησιμοποίησης των αποθηκευμένων στα φράγματα νερών για πότισμα, από την άλλη πλευρά, της Πίνδου, όπου ο θεσσαλικός κάμπος αρδεύονταν πλημμελώς. Πολλές λύσεις είχαν

προταθεί όπως η λύση Κουτσόκαστα, η λύση Μαγειρία και άλλες λιγότερο ενδιαφέρουσες.

Τη σημερινή λύση έδωσε η μελέτη για την άρδευση της Θεσσαλίας που εκπονήθηκε από την Ελεγκτροδότη. Προέβλεπε την κατασκευή πολλών φραγμάτων που θα συγκρατούσαν τα χειμérica ύδατα ώστε να χρησιμοποιηθούν το καλοκαίρι. Τα νερά αυτά θα διοχετεύονταν στον κάμπο μέσω συστημάτων διωρύγων και καναλιών και τελικά θα αποστράγγιζαν στον Πηνειό για να χυθούν στον Θερμαϊκό Κόλπο. Σύμφωνα με την μελέτη αυτή ο κάμπος χρειαζόταν για σωστή άρδευση 2 δισεκατομμύρια κυβικά νερού. Από μελέτες που υπάρχουν από παλιά είναι γνωστό ότι τα υπόγεια νερά της περιοχής μπορούν να αποδώσουν 300 περίπου εκατομ. κυβικά νερά στο Σμόκοβο, την Κρύα Βρύση, το Παλαιοδέντρι και την Πύλη Μουζάκι εξασφαλίζοντας 750.000.000 κ.μ. Για το πότισμα των

πάνω από 1 δισ. κ.μ. Η διοχέτευση τους με κάποιο τρόπο (σύραγα στην προκειμένη περίπτωση στην άλλη πλευρά της κορυφογραμμής, και η συγκέντρωσή τους σε επιτόπια φράγματα.

Η διοχέτευση τους στον κάμπο μέσα από κύριες και δευτερεύουσες διώρυγες που θα εξυπηρετούν αρδευτικά συστήματα μικρότερων καναλιών.

Τα δυο αυτά σκέλη του έργου πρέπει να προχωρούν παράλληλα. Γιατί δεν εξυπηρετεί τίποτα η διοχέτευση του νερού από τη Συκιά στην Πύλη-Μουζάκι εκτός από το να χύνονται τα νερά αντί στο Ιόνιο στον Θερμαϊκό. Βέβαια τα φράγματα από πλευράς ΔΕΗ δεν είναι άχρηστα και μάλιστα αναμένεται να αποδώσουν ηλεκτρική ενέργεια αξίας (σημερινές τιμές) 10 δισ. το χρόνο.

Χωρίς όμως το αρδευτικό σύστημα

για κατάρτιση υδροηλεκτρικών έργων. Και σ' αυτό ακριβώς το συνολικότερο δεύτερο σκέλος του έργου, η κυβέρνηση δεν έχει κάνει τίποτα απολύτως.

Μέχρι σήμερα έχουν δαπανηθεί 450 εκατομμύρια (τα περισσότερα απ' αυτά έχουν πληρωθεί στη ΔΕΗ από το κράτος) για μελέτες μόνο όσον αφορά τα φράγματα και την σύραγα εκτροπής.

Οι μελέτες για την άρδευση που είναι το δεύτερο, το υποστατικό σκέλος του αναστασιακού προγράμματος και που τελικά αποτελεί την πιο βασική και σημαντική κυβερνητική εστιασμένη των κυβερνήσεων του Αχελώου από τον Αχελώο, δεν έχουν προχωρήσει ούτε ένα βήμα. Οι μελέτες αυτές απαιτούν τεράστια (όχι ένα και δυο) δισεκατομμύρια. Ακόμα θα πρέπει να γίνει σαφές ότι αν το όλο έργο μπορούσε να κοστολογηθεί σε σημερινές τιμές θα δλέπαμε ότι ενώ το σκέλος της συγκέντρωσης και απαγωγής του νερού στα φράγματα Πύλη - Μουζάκι κοστίζει 125 δις το 6' σκέλος κοστίζει 300 περίπου. Είναι λοιπόν φανερό ότι τίποτα από τα μέχρι σήμερα γενομένα δεν επισφραγίζει την διάθεση της κυβέρνησης να δεσμεύσει κεφάλαια. Πιστώσεις και εργασιακά προγράμματα για την εκτέλεση του όλου έργου, εκτός από την πρόσφατη εξαγγελία για την έναρξη των εργασιών της δομητικής αυτής σύραγας!

Το ότι η κυβέρνηση δεν έχει ούτε καν πεισθεί εξ ολοκλήρου για την ανάγκη εφαρμογής του αναστασιακού αυτού προγράμματος επιβεβαιώνει το γεγονός ότι ακόμη δεν έχει εξασφαλιστεί στοιχειώδης χρηματοδότηση όχι για το σύνολο του έργου αλλά ούτε και για τα επόμενα 2-3 χρόνια. Η χρηματοδότηση καθίσταται απαραίτητη από το γεγονός ότι το έργο είναι τεράστιο και η πρόσδοξ του απαιτεί προγραμματισμό μακρόπνοο για την επιλογή των κατάλληλων κάθε φορά έργων.

Μα δεν είναι μόνο η χρηματοδότηση η έλλειψη της οποίας καθιστά ανέφικτη κάθε συζήτηση για την εκτροπή του Αχελώου στα επόμενα 20 χρόνια.

Είναι και η παντελής έλλειψη σχεδιασμού της προετοιμασίας του ανθρώπινου παράγοντα. Έτσι από τη μια μεριά η κυβέρνηση εμφανίζεται αποφασισμένη να εκτελέσει ένα έργο που θα πολλαπλασιάσει (3 ως 4,5 φορές μεγαλύτερη) την παραγωγή του πιο εύφορου ελληνικού διαμερίσματος και από την άλλη δεν κινεί καμιά από τις συμμετοχικές διαδικασίες. Οι κοινότητες, οι συνεταιρισμοί, οι αγροτικές εκμεταλλεύσεις ούτε έχουν ερωτηθεί ούτε έχουν ενημερωθεί για την ουσιαστική μεταβολή που θα προκύψει από την άρδευση της γης.

Ένα τεράστιο πρόβλημα που η κυβέρνηση δεν τολμά καν να θέσει φοβούμενη το πολιτικό κόστος είναι η αναδιάρθρωση των καλλιεργειών που απαιτείται εν όψει της δυνατότητας αυξημένης παραγωγής. Όπως είναι γνωστό τα προϊόντα της Θεσσαλίας και σήμερα ακόμα παράγονται εν επαρκεία. Στά-

σης. Θα πρέπει να επιλεγούν κατάλληλα προϊόντα, να ενημερωθούν οι αγρότες γι' αυτά και ακόμα να εξευρεθούν λύσεις για επιμέρους προβλήματα ιδιωτικής πλέον χρηματοδότησης για προμήθεια απαραίτητου εξοπλισμού, όπως υδροσφαλινές, μπεκ κ.λπ.

Η δημιουργία δευτερογενούς παραγωγής που θα επεξεργάζεται τα πρωτογενή προϊόντα προσκοπεί στις διαφορετικές εκτιμήσεις μέσα στον κρατικό μηχανισμό. Άλλοι θεωρούν απαραίτητη τη δημιουργία μικρομεσαίων μεταποιητικών επιχειρήσεων άλλοι θεωρούν την ανάπτυξη δοστροφίας ζωτική (1 δισ. δολάρια είναι οι εισαγωγές δότου κρέατος) άρα συνιστούν καλλιέργειες αραβοσίτου απαραίτητες για ζωστροφή ενώ τρίτοι απαντούν ότι η παραγωγή κόκκινου κρέατος πρέπει να εγκαταλειφθεί αφού τα ζώα θερίζονται από ασθένειες.

Εκτός όμως από την αδυναμία της κυβέρνησης να επιλέξει την ενδεδειγμένη λύση διαφανής είναι και η επιλογή της αμφίδρομης τακτικής που επιτρέπει την πολιτική εκμετάλλευση χωρίς τον «τιμό» που προϋποθέτει ένα μακροπρόθεσμο πλάνο ανάπτυξης. Έτσι η ανακινούμενη οργάνωση καλύπτει από την σύσταση διευθυντικού οργάνου για τον Αχελώο του οποίου οι βουλόμενες αλλά και οι ενέργειες είναι άγνωστες αν όχι ανύπαρκτες. Ακόμα συζητείται αν το έργο θα ανατεθεί σε ξεχωριστό φορέα ή στη ΔΕΗ.

Από την άλλη πλευρά το ενεργειακό πρόγραμμα παραπαίει καθώς τότε εμφανίζονται διασώστες της λιθανθρακοποίησης της ηλεκτροπαραγωγής, καθώς η κυβέρνηση πιέζεται από ενδιαφερόμενα μέλη της ΕΟΚ, τότε προκρίνεται η λύση της αγοράς ρεύματος κατ' ευθείαν από την ΕΟΚ, και τότε προκρίνονται πολλά μικρά υδροηλεκτρικά έργα που δεν λύνουν το πρόβλημα αλλά δίνουν «εντύπωση εργοταξίου» στην ύπαιθρο.

Χαρακτηριστικό είναι ότι η εκτροπή του Αχελώου είχε περιληφθεί στο «μνημόνιο» αλλά τίποτα δεν έγινε πέραν αυτού της ΕΟΚ το απέρριψε συνολικά.